

Het boek van voorheen

Jen Minkman

HET
BOEK
VAN
VOORHEEN

the sky is the limit

DUTCH VENTURE PUBLISHING

Het boek van voorheen
is een uitgave van
Dutch Venture Publishing

Copyright © 2018 Dutch Venture Publishing
Auteur: Jen Minkman

Omslagontwerp: Dutch Venture Publishing
Tekstredactie: Jen Minkman & Michael Mandersloot

Eerste druk april 2016, tweede druk oktober 2018
ISBN 978-94-92585-18-9
NUR 285

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Proloog

Leia

Als ik de deur van mijn kamer openduw, staan vader en moeder op me te wachten in de gang.

De kleren die ik aan heb, voelen ongemakkelijk. Volwassenenkleding, ruwgeweven en van praktische snit. Gemaakt om lang mee te gaan.

‘Ik ga mijn eigen gang,’ zeg ik zacht. De woorden die ieder kind op zijn tiende uitspreekt, die mijn broertje straks ook zal uitspreken, klinken niet alsof ik helemaal zeker van mijn zaak ben. Maar dat ben ik wel, want ik weet dat dit goed is. Dit móét goed zijn.

Ik schraap mijn keel en verhef mijn stem. ‘Ik sta nu op eigen benen. Niemand zorgt voor mij, alleen ikzelf.’

Vader knikt ernstig. Moeder ziet bleek en staart naar haar handen. Waarom kijkt ze me niet aan? Wil ze nu al niets meer met me te maken hebben? Ik ben het huis nog niet eens uit. Een doffe teleurstelling groeit in mijn buik.

Dan zwaait de deur van de kamer naast de mijne open. Op de drempel staat Colin, mijn tweelingbroer. Hij draagt een bruine broek en een eenvoudig hemd. Over zijn schouder heeft hij een tas geslingerd met daarin een paar bezittingen die hij niet achter wil laten. De meeste spullen die in onze kamers staan, zullen na ons vertrek worden vernietigd, zodat we nooit meer in de verleiding zullen komen om terug te gaan. Niet dat ik dat zou willen. Ik ben

hier klaar.

Colin kucht. 'Ik ga mijn eigen gang,' spreekt hij met een trilling in zijn stem. Zijn ogen zoeken die van onze moeder op zoek naar steun. 'Ik sta nu op eigen benen.' Een traan rolt over zijn wang. 'Niemand zorgt voor jou, alleen jijzelf,' vult vader aan als Colin niet verdergaat.

Als ik mijn moeder voorbijloop, legt ze plotseling een hand op mijn schouder. 'Leia,' zegt ze. Uit de zak van haar jurk haalt ze een eenvoudige kralenketting met een kleine hanger, gemaakt van een geverfde en geglazuurde walnoot. 'Voor jou.'

Ik voel mijn hart overslaan. Dat is de ketting die mijn moeder van háár moeder heeft gekregen toen ze het huis uit ging.

'Bedankt.' De walnoot wordt zo warm in mijn hand als ik me soms voelde wanneer moeder mij vasthield en heel even wil ik dat ze me nog meer kan geven. Ik kan voelen dat dit het einde niet zou mogen zijn, maar dan duwt mijn vader de buitendeur open en loop ik snel door, het vroege daglicht in en bij mijn moeder vandaan.

Colin komt naast me staan en pakt mijn hand. 'Kom je?' mompelt hij.

De voordeur slaat dicht. Zonder nog om te kijken, lopen we het pad af naar het landhuis.

1

Leia

‘Hoe vaak moet ik nou nog zeggen dat je geen vochtig hout kunt gebruiken?’ Met een boos gezicht smijt Ben de takken weg die ik hem aangeef. ‘Zo kun je toch geen vuur maken!’

‘Sorry,’ mompel ik.

‘Sorry?’ Bens gezicht loopt rood aan onder zijn bruine krullen. ‘Wat heb ik aan jouw excuses? In de wildernis moet je je nuttig maken.’

‘Hou je mond dicht, Ben,’ snauwt Colin, die naast me bezig is een konijn te villen. ‘Alsof jij nooit een fout maakt.’

Ben glimlacht laatdunkend. ‘Nou, volgens mij heb ik ons tot nu toe allemaal in leven gehouden. Wie heeft dat konijn geschoten? En die twee fazanten die we gisteren hebben gegeten?’

Colin trekt spottend een wenkbrauw op. ‘Wie heeft er gisteren een klap op zijn neus gehad omdat hij in een slaaptent kwam waar hij helemaal niet mocht zijn?’

Ik bijt op mijn lip om niet zenuwachtig te gaan giechelen. Ben is een overlever, dat klopt, maar van sociale vaardigheden heeft hij geen kaas gegeten. Mara heeft hem vannacht duidelijk gemaakt dat ze niet van zijn avances gediend is. Gelukkig hoorde Colin Mara’s geschreeuw, anders vraag ik me af of die klap in zijn gezicht afdoende was geweest om de boodschap over te brengen.

‘Wat zit jij te lachen?’ grauwet Ben, die mijn bijna-glimlach op-

merkt. ‘Denk je dat het grappig is?’

Ben is de jongere broer van Sol, en Sol heeft de macht in handen in het landhuis. Hij organiseert vechtwedstrijden tussen de sterkste jongens en de zwakkere, om iedereen bang te houden. Je weet nooit wanneer je aan de beurt bent. Sol beslist ook wanneer er in Het Boek gelezen wordt en welke stukken er worden voorgelezen tijdens bepaalde bijeenkomsten.

‘Ik denk dat je Mara met rust moet laten,’ zeg ik met trillende stem. ‘Ze heeft al eens gezegd dat ze niet met je wil trouwen.’

Ben grijnst vals. ‘Wie zegt er iets over trouwen?’

Geschokt houd ik mijn adem in. Iedereen weet dat er kinderen komen van seks. Een meisje moeder maken zonder haar te steunen bij de opvoeding is zo’n beetje het ergste wat je kunt doen. In het zeldzame geval dat het voorkomt, wordt de jongen verplicht met het meisje te trouwen.

Iets zegt me dat Sol zijn jongere broer tot niets gaat verplichten.

Vol walging draai ik me om. De vuurstenen waarmee ik het vuur probeerde aan te krijgen, vallen uit mijn handen op de grond. Ik krimp een beetje in elkaar en kijk links en rechts, op zoek naar hulp die er natuurlijk niet is. Want we moeten alles alleen doen.

‘Leia, wacht!’ Colin ziet dat ik op het punt sta om me uit de voeten te maken. Ik ben dan wel sterk en ik laat me door niemand bang maken, maar alle confrontaties met Ben die ik tot nu toe gehad heb, eindigen hetzelfde: de jongere broer van onze leider laat me merken dat hij het altijd gaat winnen. Ook als het niet eerlijk is. Zelfs als ik voor mijn beste vriendin op wil komen, maar machteloos sta als ik in actie wil komen.

‘Nee,’ snauw ik hem toe.

Blindelings ren ik het bospad af, tussen de bomen door, dwars door het lange gras, zo ver mogelijk bij Ben vandaan. Hij mag mijn tranen en mijn wanhoop niet zien. Ik ren net zolang tot ik op het wijde, rulle strand sta.

Het zand kriebelt tussen mijn tenen als ik naar de zee loop. De

koude branding borrelt en schuimt over mijn blote voeten en boven mijn hoofd krijzen de meeuwen. De eindeloze zee strekt zich uit tot de horizon. Verder dan ik ooit zal kunnen zien en groter dan ik ooit zal kunnen worden.

Onze wereld op het eiland is niet groot. Als ik me nu omdraai en naar het noorden loop, kan ik ons eiland binnen een dag oversteken. Ook op dat strand zou ik niets dan zee zien. Ik zou daar alleen staan en mijn Kracht moeten aanboren om te kunnen overleven. Die komt niet van buiten, maar van binnen. Zo hebben onze voorouders het geleerd en zo doen wij het ook.

Toch is onze wereld niet zo eenvoudig als ze lijkt. Als ik vanaf hier naar het westen zou lopen, zou ik namelijk op een barrière stuiten: de Muur. Erachter wonen de Dwazen. Het is niet de bedoeling dat we aan de andere kant komen, volgens de mensen van Voorheen.

Moelijk is het niet om de Muur over te steken, maar niemand wil het. De Dwazen geloven helemaal niet in hun eigen Kracht, maar in een macht die buiten hen staat. Met zulke idiote mensen wil niemand samenleven, dus laten we hen linksliggen.

Ons laten zij ook met rust. Heel eerlijk gezegd zou ik niet eens geloofd hebben dat er Dwazen bestaan, ware het niet dat ik wel eens een schip van hen heb gezien. Het vaarde zo ver van de kust dat ik bang was dat het achter de horizon zou verdwijnen. Iedereen weet dat er verderop niets is. Dat schepen die wegvaren nooit meer terugkeren.

Toch doet het me iets om te zien hoeveel zij durven. Hoe dwaas het ook is, zij verleggen hun grenzen om te zoeken naar wat buiten hen staat. Dat onze wereld veilig is, wil nog niet zeggen dat ik me er vrij voel. Zeker met zo'n vreselijke leider als Sol. Eigenlijk zou ik zo snel mogelijk moeten trouwen zodat ik kan verhuizen naar Newexter, waar de ouders wonen. Ik heb er de juiste leeftijd voor, want ik ben al vijftien, maar ik vind niemand leuk genoeg. En als ik nu wegga uit het landhuis en geen partner mee naar het dorp

meeneem, dan krijg ik er nooit meer een. Zo werkt het nu eenmaal.

Met een zucht spreid ik mijn armen alsof ik een vogel ben die wind vangt. Hij probeert me weg te duwen, maar ik loop zelfverzekerd de zee in. Dan laat ik mijn armen zakken en mijn vingers verdwijnen onder het oppervlak. Het water is steenkoud en bezorgt me kippenvel over mijn hele lijf, maar als ik zo met mijn benen in zee sta en met mijn handen de branding beroer, heb ik altijd het idee dat ik de Kracht kan voelen. Dan ben ik vlak bij de bron die het hele universum voedt. Dan is het alsof ik alles aankan – de tochten door de wildernis die Colin en ik moeten doorstaan omdat we volgens Sol nog niet dicht genoeg ‘bij de Kracht’ staan, de angst dat ik niemand zal vinden met wie ik mijn leven wil delen. De angst om teleurgesteld te worden. De twijfel over hoe de dingen zijn, die ik soms voel en niet durf te laten zien.

Maar ik mag niet bang zijn. Op mijn tiende verjaardag werd ik volwassen. Samen met Colin trok ik bij de jongeren in het landhuis in. We hadden eerst een eigen kamer, maar veel vaker waren we buiten om pijlen en bogen te maken voor de jacht. We leerden hoe we visnetten konden maken, en vuur, al heb ik dat nooit helemaal onder de knie gekregen. Later pikte Sol de kamers van het huis in, maar toen maakte het ons niet meer uit dat we altijd buiten in zelfgemaakte tenten of hutten moesten slapen.

We leerden voor onszelf zorgen.

Ik schrik op als ik in de verte de donkere wolken van een lentesstorm aan de horizon zie verschijnen. Donderwolken zijn een slecht teken. De verhalen van onze voorouders vertellen over regen die op je huid brandde en mensen ziek maakte. Dat is tijdens mijn leven nooit voorgekomen, maar toch zijn we er altijd bang voor.

Het is tijd om beschutting te zoeken. Bovendien voel ik me inmiddels een beetje schuldig dat ik Mara alleen heb gelaten met mijn broer en Ben. Colin kan Mara wel beschermen als het nodig is, maar zo veel gaan ze niet met elkaar om. Met kloppend hart ga ik terug op weg naar de plek waar ik hen heb achtergelaten.

2

Leia

Als ik na de stortbui die over het eiland is getrokken terugkom bij ons kamp, staat alleen Mara nog op me te wachten.

‘O, gelukkig, daar ben je!’ roept ze. ‘Wat is er met je gebeurd?’ Als ik bij haar ben, gaat ze met haar hand door mijn donkerblonde haar, dat in de klit zit en stug is van het zeezout.

Ik haal mijn schouders op. ‘Niets. Ik heb gerend om stoom af te blazen en daarna heb ik op het strand gestaan. Ik moest echt even weg bij Ben.’

‘Wie niet?’ zucht Mara. ‘Hij zou tot de orde moeten worden geroepen, maar wie gaat dat doen?’

‘Jij,’ antwoord ik plagend. ‘Zijn neus doet vast nog steeds pijn.’

Mara kijkt naar de grond. ‘Ja, dat kan leuk worden als we straks terug zijn in het landhuis. Sol stuurt me waarschijnlijk meteen naar het washuis om daar drie weken achter elkaar vieze kleren te schrobben. Ik bedoel, ik heb zijn broer gewoon geslagen. Dat vergeeft hij me nooit.’

Ik wil haar graag een opbeurend antwoord geven, maar de trieste waarheid is dat ze waarschijnlijk gelijk heeft. Zonder nog iets te zeggen, pakken we samen mijn tent in en gaan we op weg naar het landhuis.

Mara loopt piekerend naast me. Af en toe kijk ik naar haar, maar ik kan mezelf er niet toe zetten om te vragen waar ze aan denkt.

Veel goeds kan het niet zijn.

‘Ik moet hier weg,’ verbreekt ze uiteindelijk de stilte.

‘We gaan hier allemaal weg, ooit,’ zeg ik wat ongemakkelijk. Het idee dat Mara eerder weg zou gaan dan ik staat me helemaal niet aan, en dat is laf. Dat weet ik heel goed.

Ze kijkt me met paniek in haar ogen aan. ‘Ja, maar straks huwelijkt Sol me uit aan zijn broer om van het gezeur af te zijn, voordat ik zelf een keuze kan maken.’

‘Uithuwelijken? Nee, vast niet. Dat was vroeger, lang geleden. Nu hebben we vrije keus.’

Ze schudt haar hoofd. ‘Sol is niet bepaald van de vrije keus, heb ik gemerkt. Hij is niet goed snik. Zou hij soms afstammen van Dwazen?’

Ik grinnik nerveus. ‘Ben je van over de Muur? Niemand hier stamt af van Dwazen.’

Mara kijkt naar de grond en loopt weer een hele tijd zwijgend naast me. ‘Ben je dan nooit nieuwsgierig, Leia?’ vraagt ze dan. ‘Naar de mensen aan de andere kant van de Muur?’

‘Nee,’ weer ik snel af. ‘Natuurlijk niet. We weten hoe het met die mensen zit.’

‘Waarom? Omdat Sól het zegt?’

‘Nee, omdat de ouders ons dat geleerd hebben. En die hebben het weer van hún ouders geleerd. Trouwens, het staat ook in Het Boek.’ Ik probeer haar zo hard te overtuigen van hoe de dingen zijn dat ik me afvraag of ik het niet eigenlijk ook tegen mezelf heb.

‘Het Boek ...’ herhaalt Mara toonloos.

‘Onze leidraad. Met de woorden van onze voorouders erin. Die geloof je toch wel?’

‘Dat staat in het deel dat wij mogen lezen,’ mompelt Mara, ‘maar hoe zit het met de rest?’

De rest?

Ik stop midden op het pad en zet mijn tas neer voordat ik me naar haar omdraai. ‘Mara, wacht ...’ Ik schud mijn hoofd en

probeer de woorden tot me door te laten dringen. ‘Waar heb je het over?’

‘Over de bladzijden die wij niet mogen zien,’ fluistert ze. Ze kijkt me nogal bang aan, en langzaam groeit er ook bij mij een angst die mijn lijf verkilt. Ondanks haar nerveuze stem klinkt Mara namelijk heel zeker van haar zaak.

Mijn stem klinkt streng en als van een vreemde als ik mijn volgende vraag stel. ‘Van wie heb je dat soort praat?’

‘Van Andy,’ geeft Mara toe. ‘Die zegt ...’

‘Die zegt wat?’ dring ik aan, als Mara verlegen naar haar voeten staart.

Mijn beste vriendin begint onder mijn onderzoekende blik te blozen. ‘Ik had een afspraakje met Andy,’ stottert ze. ‘Vlak voor we op trektocht moesten. Ik wilde het je vertellen, maar ...’ Ze maakt haar zin niet af. ‘We waren de hele avond samen, en hij heeft me iets geheims verteld. Over Het Boek. Hij zegt dat Sol bepaalde dingen voor ons verborgen houdt.’

Andy en Mara? Mijn hart breekt een klein stukje. Ik vind dan wel niemand echt leuk, maar als ik iemand had moeten kiezen, dan was het Andy geweest. Andy met zijn zeventien jaar, vriendelijke bruine ogen, zwarte haren en brede schouders. Maar hij vindt Mara dus leuk. Mijn beste vriendin met haar ranke lijf, lichtbruine haren en veertien lenten. Heel even proef ik de bittere smaak van jaloezie op mijn tong, maar dan zie ik hoe onzeker Mara kijkt. Ze wil me niet kwijt. ‘Wat zegt hij dan?’ vraag ik.

‘Dat Sol dingen weet die hij niet met ons deelt. Belangrijke dingen.’

‘En hoe weet Andy dat?’

Mara laat haar stem dalen tot een fluistering. Haar ogen zijn wijd open, vol ontzag en onthutsing tegelijk. ‘Hij heeft in Het Boek gekeken.’

Ik staar haar aan. Sol geeft nooit en te nimmer Het Boek uit handen, dus dat kan niet waar zijn. ‘Wanneer dan?’

Ze bijt op haar lip. ‘Niet lang. Hij had niet veel tijd. Sol had Het Boek heel even op tafel laten liggen na een van zijn toespraken, toen Ben zich zo ziek voelde. Die avond dat we naar de vechtwedstrijd moesten kijken tussen Max en jouw broer. En Andy kon het niet laten om er een blik in te werpen. Er staan dingen in die nog nooit zijn verteld.’

Verbijsterd staar ik haar aan. Ik dacht dat Sol alleen bepaalde op welke dag welk deel gelezen moest worden.

Waar is Sol zo bang voor?

‘Het Boek zegt dat samenwerking de allerbelangrijkste overlevingstactiek is,’ gaat Mara zacht verder. ‘Met elkaar heb je de meeste toegang tot de Kracht. We hebben helemaal geen leider nodig.’

Het is net alsof de bodem onder mijn voeten wordt weggeslagen. ‘Maar dat klopt niet,’ stotter ik. ‘Het recht ... Het recht van de sterkste geldt.’

‘Nee,’ schudt Mara haar hoofd. ‘De groep is het sterkste als we allemaal bijdragen. Iemand die alle Kracht naar zichzelf wil toetrekken, komt in duisternis terecht. En iedereen die zo’n leider volgt, verliest ook het Licht.’

‘Dat moeten meer mensen weten,’ zeg ik zachtjes, ook al is er niemand om ons te horen. ‘Andy moet het vertellen. Als Sol daarover liegt ...’

Mara haalt verslagen haar schouders op. ‘Bewijs het maar eens. Andy heeft die bladzijde alleen snel gelezen, niet eruit gescheurd.’

De rest van de wandeling terug naar het huis zet ik verdwaasd de ene voet voor de andere. Ik kan niet geloven wat ik net gehoord heb. Want dat zou betekenen dat we worden voorgelogen door een op macht beluste jongen die ons op trektocht door de wildernis stuurt om de Kracht te zoeken die hij zélf van ons afpakt. Misschien moet ik het aan Colin vertellen. Die is het nooit helemaal eens geweest met de manier waarop wij hier leven. Hij vindt dat we dingen missen door bij de ouders weg te gaan.

Snel verwerp ik dat idee. Hij kan toch niets doen, zelfs als ik het hem vertel.

Nog in gedachten verzonken komen we aan bij de ingang van de omheining die rond het huis staat, waar een nog grotere verrassing op me wacht. Ik zie daar een vrouw staan. Iemand uit het dorp. Waarschijnlijk komt ze nieuws brengen of juist een brief van Sol halen.

Als ze zich omdraait, herken ik haar pas. Bruine haren. Vermoeide, blauwe ogen staren me aan. Vijf jaar geleden wilden die ogen me niet aankijken toen ik het huis verliet.

Het is mijn moeder.

3

Leia

‘Wat ... Wat doe jij hier?’ stamel ik. Mara kijkt mijn moeder aan alsof die een geestverschijning is. Eigenlijk is dit net zo raar: ouders komen hun kinderen nooit opzoeken in het landhuis. Waarom zouden ze? We kunnen toch niet op ze rekenen. Als je tien jaar bent, is hun rol uitgespeeld.

Moeder strekt haar hand naar me uit. ‘Leia. Wat ben je groot geworden.’ Haar blik glijdt naar de ketting die ik draag. Tranen springen haar in de ogen. ‘Hoe is het met je?’

‘Goed,’ antwoord ik stug.

‘En met Colin?’

‘Ook goed.’

Haar ogen laten mijn gezicht niet los. ‘Ik heb je zo gemist,’ fluistert ze. ‘Ik had jullie nooit moeten laten gaan.’

Verbaasd knipper ik met mijn ogen. ‘Hoe bedoel je? Dat hoort zo. Alleen op deze manier worden we volgroeide mensen.’

Ze schudt haar hoofd. ‘Dat geloof ik niet meer,’ zegt ze nauwelijks hoorbaar.

‘Dat geloof je niet meer?’ echo ik ongelovig.

‘Het is niet goed.’ Ze wringt haar handen. ‘Het kan niet goed zijn om je kinderen zo vroeg te laten gaan.’

Het lijkt wel of iedereen vandaag gek is geworden. Eerst dat bizarre verhaal van Mara, en nu dit weer: een ouder die plotseling

aan de grondslag van onze samenleving lijkt te twijfelen.

En toch ... twijfelde ik niet ook, toen ik vijf jaar geleden het huis verliet? Wilde ik niet dat ze me aan mijn arm terug zou trekken, me zou omhelzen, me nog niet zou laten gaan?

Mijn stem klinkt scherp en zonder twijfel als ik me weer tot haar richt. 'En hoe zit het met vader?' vraag ik. 'Komt hij me soms volgende week ook opzoeken?'

'Je vader is dood,' antwoordt ze toonloos.

Ik slik in de stilte die zich tussen ons uitstrekt.

'Dood?' herhaal ik.

Mijn moeder knikt zwijgend.

De oneerlijkheid van die waarheid beneemt me de adem. Dit had ik niet verwacht. Dit was de bedoeling niet. Ik had verwacht mijn ouders over een paar jaar weer tegen te komen. Ik zou ze vanuit de verte op het marktplein hebben gezien, af en toe een beleefdheidspraatje met ze hebben aangeknoopt in de winkel. Ze zouden nooit op bezoek zijn geweest, mijn kinderen niet hebben leren kennen, maar we hadden in elkaars buurt kunnen zijn.

Ik zal mijn vader nooit meer zien.

'Wat is er gebeurd?' vraag ik met schorre stem. Eindelijk klink ik hoe ik me voel: verslagen, in de war, en bijna als een kind.

'De griep heeft hem genomen. Hij kreeg hoge koorts en de genezer kon niets meer voor hem doen.'

'Oh,' breng ik uit. 'Gecondoleerd.'

Ik ben mijn eigen weg gegaan. Ik kan op eigen benen staan. Ik heb mijn ouders niet nodig en zij zullen er ook niet voor mij zijn. De Kracht is het enige waar we op kunnen vertrouwen, en dat weet ik. Waarom voel ik me dan zo diep verdrietig na dit nieuws?

Mijn moeders droevige ogen staren me aan. 'Bedankt. Ik hoop dat je snel thuiskomt.'

Ik knik langzaam. 'Als ik er klaar voor ben om te trouwen, kom ik terug. Eerder niet.'

Mijn moeder kijkt Mara en mij om beurten aan. 'Is Sol nog

steeds de leider van het landhuis? Hij ondertekent zijn brieven met nieuws nooit.'

'Ja,' zegt Mara. Ze trekt een vies gezicht. 'Samen met Ben.'
Moeder krijgt een zorgelijke trek om haar mond. 'Dus toch.'
'Hoezo?' vraag ik.

Ze kijkt me ernstig aan. 'Lieverd, Sol is twintig. Hij had allang weg moeten zijn.'

Twintig? De oudste leeftijd waarop iemand het huis verlaat is negentien, en dat is al vrij uitzonderlijk. Ik schud verward mijn hoofd.

'Het is tijd voor een interventie vanuit Newexter,' gaat mijn moeder door. 'Ik zal het de Oudste melden.'

'Wat?' barst ik uit. 'Een interventie? Dat kan niet!' De Oudste mag dan Newexter besturen omdat hij het langste heeft overleefd, maar dat geeft hem niet het recht om voor ons te beslissen.

'Ik wil jullie alleen maar helpen,' werpt mijn moeder tegen.

Ik snuif minachtend. 'Voor ons hoeft niet gezorgd te worden.' Voor ze nog meer onzin kan uitkramen die me van mijn stuk kan brengen, duw ik het hek open en trek Mara met me mee. Nu kook ik echt van binnen. Als Sol inderdaad te oud is om nog hier te blijven, dan zullen wij hem ter verantwoording moeten roepen. De ouders in Newexter moeten zich er gewoon buiten houden.

En dan denk ik aan háár. Moeder. Ze zag er zo eenzaam en bleekjes uit. Zou ze zich echt zorgen maken om Colin en mij? Waarom dan?

Aarzelend kijk ik achterom, maar ik zie haar niet meer bij het hek staan.

Als we het pad naar de zijdeur oplopen, staat Sol voor het huis een nieuwe pijlschacht te snijden. Hij houdt een mes in zijn sterke handen en kijkt niet naar ons, maar toch klopt mijn hart in mijn keel. Hij houdt ons in de gaten – ik kan het voelen. Hij weet dat we er zijn.

Net als we het terras op willen stappen, haalt hij adem. ‘Staan blijven,’ zegt hij zacht.

Ik sta stokstijf stil. Mara wordt bleek als ze opzij kijkt en Sol naar ons toe ziet lopen. Zijn donkere ogen, haren en kleding steken als een zwarte inktvlek af tegen de witte muur van het huis.

We kijken hem aan als ratten in de val, gevangen in zijn pikzwarte blik. Zijn mond krult half op in een lachje.

‘Misschien moet jij je maar eens nuttig gaan maken,’ zegt hij tegen Mara.

‘Nuttig?’ bibbert ze.

‘Nuttiger dan je voor mijn broer was,’ gaat hij verder. Het griezelige glimlachje is nog steeds niet van zijn gezicht verdwenen. ‘Ik bedoel, als je niet eens de belangrijkste taak kunt uitvoeren die een vrouw in onze gemeenschap heeft, dan moet je maar huishoudelijke klusjes doen, denk ik. In het washok ligt nog een hele stapel vuile was. Zorg ervoor dat het vanavond schoon en droog is.’

‘Oké,’ fluistert Mara met een blik naar haar voeten. ‘Ik ga al.’ Ze voegt de daad bij het woord.

‘Doe dat.’ Sols blik glijdt naar mij. Ik wou dat ik ook naar mijn voeten kon staren, maar iets in me is te vechtlustig om weg te kijken.

‘Leia.’ Sol staart me strak aan. ‘Je ziet wat bleekjes. Is er iets?’

‘Nee. Alles is prima.’

Hij schudt ongelovig zijn hoofd. ‘Schrok je niet van je moeder daarnet?’

Hij heeft ons gezien?

‘Waarom zou ik?’ zeg ik met stemverheffing.

Hij doet een stap naar voren en komt zo dichtbij dat ik zijn adem kan ruiken. ‘Wat kwam ze doen?’ fluistert hij.

‘Nieuws uit het dorp brengen,’ mompel ik. Ik denk niet dat ze me het nieuws over vader wilde komen brengen. Misschien wilde ze mij gewoon zien. Een deel van de man die ze verloren is.